

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 17 april 2009

Mål nr

B 32-08

KLAGANDE

DA

Ombud: Advokat TT

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Brott mot automatspelslagen

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges dom den 29 november 2007 i mål B 2395-07

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom ogillar Högsta domstolen åtalet.

DA tillerkänns av allmänna medel ersättning för rättegångskostnader i hovrätten och Högsta domstolen med tolv tusen och hundra tjugo (12 120) kr, avseende ombudsarvode.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

DA har yrkat att åtalet ogillas.

Riksåklagaren har medgett ändringsyrkandet.

DA har, i händelse av frikännande dom, yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten och Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Enligt 1 § första stycket lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (automatspelslagen) tillämpas den lagen på sådana spel på mekaniska eller elektroniska spelautomater som anordnas för allmänheten eller som i annat fall anordnas i förvärvssyfte och som inte ger vinst eller endast ger vinst i form av frispel på automaten. Lagen skall också tillämpas på uppställning av automater av detta slag i lokaler eller på platser till vilka allmänheten har tillträde.

Av 3 § automatspelslagen framgår att tillstånd krävs för att anordna automatspel eller ställa upp en spelautomat i lokaler eller på platser som anges i 1 § första stycket. I 9 § föreskrivs att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet anordnar automatspel eller låter ställa upp en spelautomat i strid mot 3 § döms till böter eller fängelse i högst sex månader om gärningen inte är ringa.

Automatspelslagen är en uttalat social skyddslagstiftning som infördes eftersom spelhallar ansågs kunna skada ungdomars sociala utveckling och därmed utgöra en olämplig ungdomsmiljö. Genom ett system med tillståndsprövning ansågs samhället få en möjlighet att se till att spelverksamheten anordnades på ett sätt som var ägnat att motverka uppkomsten av socialt olämpliga miljöer för barn och ungdom (se prop. 1981/82:203 s. 7 ff.).

Automatspelslagen omfattar endast visst automatspel. I de ursprungliga förarbetena till lagen anges att de automatspel som åsyftas är s.k. flipperspel, skjutare, målspel, TV-spel och liknande spel (se a. prop. s. 20). I förarbetena till de lagändringar som trädde i kraft den 1 april 1990 och som innebar en utvidgning av lagens tillämpningsområde uttalades, beträffande affärer där dataspel säljs, att lagen självfallet inte omfattar apparater som är uppställda i affärslokalen utan att vara programmerade för spel. Vidare uttalades att tillståndskravet för uppställning inte heller kan anses omfatta apparater som tillfälligtvis tas fram för att demonstreras för en kund, vilket innebär att lagen normalt inte är tillämplig i affärslokaler av detta slag. Tillståndsplikt kan inträda först om en programmerad apparat mera varaktigt finns uppställd i affärslokalen på sådant sätt att den är fritt tillgänglig för allmänheten. (Se prop. 1989/90:46 s. 10 och 21.)

Av förarbetsuttalandena får slutsatsen dras att det inte varit lagstiftarens avsikt att vanliga datorer som upplåts mot betalning eller som allmänheten på annat sätt har tillgång till, men som inte är särskilt anpassade, utformade eller programmerade för spel, skall omfattas av automatspelslagens regler. Ett sådant synsätt är också förenligt med Regeringsrättens avgörande i RÅ 2007 ref. 44.

Av utredningen i målet framgår att DA i sin tobaksaffär haft två datorer uppställda, att butikens kunder kunde bruka datorerna mot en betalning om en krona per minut, att datorerna inte var särskilt programmerade för spel samt att de var uppkopplade mot Internet med tillgång till hela det utbud som finns där. Det har genom utredningen inte framkommit att datorerna var försedda med förval, genvägar eller liknande med anknytning till spelsajter på Internet, eller att de på annat sätt var särskilt utrustade för spel.

Frågan blir då om enbart det förhållandet att datorerna varit uppkopplade mot Internet och att de därmed givit tillgång till det utbud av bl.a. spel som finns där skall medföra att de omfattas av tillståndsplikt enligt automatspelslagen. Den omständigheten att programvaran för spelen finns på annan plats och att kommunikation med datorn vid eventuellt spel sker via Internet kan inte i sig anses utesluta att datorerna skulle utgöra spelautomater i automatspelslagens mening. Som nyss angavs har det emellertid inte framkommit att de aktuella datorerna på något sätt varit styrda till Internetsajter med spel eller att de varit särskilt utrustade för speländamål. Om automatspelslagens tillämpningsområde skulle anses innefatta datorer av förevarande slag skulle det innebära att sådana vanliga datorer med tillgång till Internet som idag finns uppställda på en rad olika platser, som t.ex. flygplatser, järnvägsstationer, köpcentra, bibliotek och universitet, och till vilka allmänheten har tillträde, skulle omfattas av lagens bestämmelser. En sådan vidsträckt tillståndsplikt med åtföljande straffansvar synes inte ha varit avsedd och kan inte heller anses ändamålsenlig med hänsyn till tillståndsprövningens syfte att motverka uppkomsten av socialt olämpliga miljöer för barn och ungdom. De datorer åtalet avser kan därför inte anses utgöra spelautomater i automatspelslagens mening.

Åtalet skall således ogillas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Ann-Christine Lindeblad, Per Virdesten, Anna Skarhed (referent) och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Jonas Härkönen